

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Fakulta umění a architektury

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Teritorium

Territory

Theresa Kjellberg

Design prostředí

Envionmental design

vedoucí práce:

prof. Dr. Ing. arch. Bořek Šípek

akademický rok: 2013/2014

datum odevzdání práce: 6.1. 2014

PROHLÁŠENÍ:

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 - školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a event. konzultantem.

6. ledna 2014

OBSAH:

ANOTACE	1
ANNOTATION	1
	3
CÍL PRÁCE	4
ÚVOD	
1. TERITORIUM	5
1.1 Teritorium - vymezení pojmu	5
1.1.1. Teritorium v politickém kontextu	5
1.1.2. Teritorium v přírodních vědách	6
1.1.3. Teritorium v sociologii	7
1.1.4. Teritorium v psychologii	7
1.1.5. Teritorium v městském prostředí	9
1.2. Vymezení pojmu teritorium v prámci projektu	10
1.2.1. Vymezení měřítka	
2. KRÁLOVSKÁ CESTA	12
2.1. Lokalita	12
2.2. Historie Královské cesty	16
2.3. Shrnutí	
3. ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU	
3.1. Královská cesta dnes	17
3.2. Cestování	17
3.3. Turismus v Praze	20

3.4. Útok na všechny smysly	21
3.5. Prodejny a služby na Královské cestě	24
4. VÝSLEDEK PRÁCE	28
4.1. Kniha	29
4.2. Ilustrace možného řešení	30
5. ZÁVĚR	31
BIBLIOGRAFIE	32
OBRAZOVÁ ČÁST	
Kniha - příběh	33
Kniha - obraz	36
Vizualizace	44
Kniha - objekt	51

PODĚKOVÁNÍ:

Chtěla bych tímto poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce prof. Dr. Ing. arch. Bořku Šípkovi za názory, rady a čas, které mi věnoval nejen při mé bakalářské práci, ale také v průběhu celého studia.

Dále děkuji všem svým blízkým, kteří se mnou na toto téma diskutovali a podporovali mě.

ANOTACE

“Co se stane, když je nápor turistů, tak obrovský, že začínají přetvářet teritorium nám známé na teritorium jim známé?”

Zájmem mé bakalářské práce je pojem teritorium vztažený na městské prostředí. Zabývám se vlivem turismu na prostředí, ve kterém žijeme a pohybujeme se, na jeho přeměnu a odcizení se, na předefinování námi známého teritoria. Tento jev zkoumám na příkladu Královské cesty, která je pro něj typickým. Hledám paralely v jejím historickém i současném významu. Jestliže byla Královská cesta vždy výkladní skříní lidu, čím se tedy chceme jako společnost prezentovat dnes, co naši dobu vystihuje? Současný stav Královské cesty dokumentuji v knize, která je zároveň jedním z výstupů práce. Tato kniha má posloužit jako iniciační impuls. Dále pak nastiňuji možné řešení této situace.

ANNOTATION

“What happens when the pressure of incoming tourist is so huge that we begin to transform the territory that is familiar to us into a territory that is familiar to them?”

The interest of my bachelor project is the definition of territory in an urban environment. I am interested in the impact that commercial tourism has on the everyday environment we live in. Particularly in the transformation, alienation and redefinition of our known territory in to something we don't feel familiar with. I am examining this phenomenon on a typical example of it, the Královská cesta (Royal route). I am seeking parallels in the historical and contemporary meaning of the route. The Royal route has always been showcasing the abilities of people, what do we as a society want to showcase today, what is defining our era? I am presenting the current status of the Royal route in a book that is also the outcome of my work. This book should serve as a initiation impulse. Furthermore, I outline possible solutions for this situation.

CÍL PRÁCE

Vědomě či nevědomě se ve svém životě všichni pohybujeme v rámci mnoha různých teritorií. Ty se v průběhu života, roku, dne, minut mění, mohou se rozvíjet, rozšiřovat, zmenšovat i zanikat. Mohou být ovlivňovány naší vůlí nebo můžeme být naopak my ovlivňováni jimi. Člověk má schopnost vnímat rozličné podněty svého okolí, reagovat na ně, bouřit se proti nim nebo se jim podřizovat. Někdy se snažíme o změnu, někdy, když je podnětů příliš, otupíme.

Jako designéři bychom měli být zvláště citliví na prostředí, ve kterém se pohybujeme, mělo by být naší povinností se v něm snažit angažovat, měnit ho k lepšímu nebo se snažit upozorňovat na věci, které ostatní na první pohled nevnímají. Jsou to věci jak pozitivní, tak i negativní. Mohou to být věci každodenního života, které mají svou krásu právě v té obyčejnosti, nebo to naopak mohou být věci, které na nás každým dnem agresivně útočí, až nás nutí je vytěšňovat ze svého vnímání.

Ve své práci se proto zaměřuju na zviditelnění fenoménu přeměny historicky nejdůležitější části Prahy na pouhou turistickou atrakci a její naprostou exploataci a degradaci. Tento akt je tak vulgární a viditelný, že se paradoxně stává neviditelným. Je to něco, co na naše smysly působí takovou intenzitou, že nejsme schopni to přijímat a stáváme se proti němu imunní a otupělí.

Cílem práce je proto zmapování tohoto jevu, upozornění na vážnost této situace a zpochybnění tohoto vývoje.

ÚVOD

Ve své bakalářské práci se zabývám pojmem teritoria v městském prostředí. Městské prostředí jako takové je souborem mnoha činitelů, které spolu navzájem spolupůsobí, interagují a vzájemně se vymezují. Život v městském prostředí je tedy pestrá sbírka podnětů, které nás denně ovlivňují. Je všeobecně známo, že člověk žijící v rušném městském prostředí dostává vnějších podnětů mnohem více než člověk žijící například v klidném vesnickém prostředí. Jak významným je pocit vlastního teritoria v prostředí, ve kterém žijeme?

Teritorium je pojem mnoha významů, přesahující do mnoha vstev nejen v lidském životě, ale i ve světě v globálním měřítku. Týká se naší civilizace a její touhy stále objevovat nové, expandovat a zabírat nová území, týká se skupin lidí v různých měřítkách - národů, obyvatelů měst, ulic, domů, ... Týká se i rodin a jejich prostoru k životu, jednotlivce a jeho potřebě definovat svůj osobní prostor, ať už po materiální stránce nebo té duševní.

V dnešním světě, který je ovládán globalizací, se vzdálenosti zkracují, hranice se stávají mlhavější, vše se stává dostupnějším. Na druhou stranu se kvůli přílišné komplexnosti stávají věci nečitelné, ztrácejí se souvislosti, potlačuje se totožnost a nastoluje uniformita.

Globální měřítko je pro nás jako jednotlivce příliš abstraktní a nepředstavitelné, nejsme schopni ho pojmout, je pro nás neuchopitelné, jednoduše je příliš velké. Prostor svého zájmu si tedy zmenšujeme, abychom se v něm dokázali orientovat, vytváříme si vlastní teritorium. Se ztrátou identity souvisí potřeba věci okolo sebe personifikovat, označovat. Chceme se cítit být součástí nějaké skupiny lidí nebo prostoru, vzbuzuje to v nás pocit jistoty a bezpečí. Dostáváme se k základnímu zvířecímu pudu, k teritoriálnímu chování. Bez vlastního teritoria se stáváme nejistými a ohroženými.

Co se však stane, když dojde v městském prostoru ke ztrátě nebo narušení vlastního teritoria?

Může se tak stát v různých důsledcích a kontextech. Může jít o nějaký stavební zásah do našeho navyklého prostoru, který nás nějakým způsobem ovlivní, v extrémních případech i o ztrátu domova, nebo jen o narušení osobního prostoru. Nebo se tak může stát z důvodu personifikace našeho prostoru něčím cizím. Toto způsobí, že se v prostoru,

který je vlastně stále téměř stejný, najednou cítíme nepatřičně. Tímto fenoménem jsem se rozhodla zabývat.

Takto pozměněné a pro určitou skupinu lidí vyčleněné prostory můžeme nalézt ve všech větších a turisticky atraktivních městech. Centra měst se přizpůsobují poptávce a tím se často ztrácí *genius loci* místa, který by měl být pravou podstatou cestování, touhou po poznání, po autentickém zážitku. I sem pronikly důsledky globalizace a s ní spojená uniformita. Tato turisticky exponovaná místa jsou obklopena obchody, restauracemi a produkty, které návštěvníka vulgárně nutí ke koupi. Jsou to však místa pozbývající jakékoliv autenticity, které lze nalézt v každé ulici obdobného charakteru na světě.

Občan města se v těchto místech určených turistům necítí dobře, raději do nich nechodí, a tím vlastně napomáhá tomu, aby došlo k ještě větší přeměně. Vzdává se vlastního teritoria. Je možné v nějaké rovině toto rozdělení území narušit?

Pro svůj projekt jsem si vybrala Prahu. Hlavní město jsem si zvolila z důvodu jeho historického významu jak v rámci republiky, tak v rámci Evropy. Svojí historickou hodnotou, se kterou souvisí i ta architektonická, se stává významným turistickým cílem. Dalším důvodem je také má vlastní spjatost s tímto městem. Abych svůj záměr mohla rozvíjet na menším měřítku a v konkrétním prostoru, kde je zastoupení turistů největší a ztráta teritoria tudíž nejvýznamnější, vybrala jsem si trasu Královské cesty.

Textová část mé bakalářské práce se skládá z 4 kapitol. V první kapitole se zabývám objektivním významem a definicí teritoria jako takového. Hledám zde význam tohoto pojmu v různých vědních oborech, jak se navzájem tyto formulace překrývají a doplňují. Zároveň zde vymezuji význam pojmu teritoria v rámci projektu a definuji jeho měřítko. V druhé kapitole se zabývám historickou analýzou daného místa, konkrétně významu Královské cesty v české historii. Ve třetí kapitole pokračuji v analýze dál, popisuji zde současný stav pomocí údajů statistického úřadu a pomocí popsu vlastních zážitků z místa. V poslední, 4. kapitole, popisuji a shrnuji výsledek své práce. Navrhuji možné řešení.

Poslední částí mé práce je obrazová část, která popisuje současný stav Královské cesty a ilustruje navrhované řešení. K důkladnému zmapování problému jsem použila médium mapy a knihy fotografií.

1. TERITORIUM

1.1. Teritorium - vymezení pojmu

Pojem pochází z latinského territorium, terra neboli země. Chápeme jím území nebo revír.¹ Tento pojem se vyskytuje v několika různých vědách, najdeme ho např. v politologii, biologii, sociologii, psychologii a urbanismu.

1.1.1. Teritorium v politickém kontextu

Termín se používá pro označení cizího území, nad kterým stát vykonává svrchovanou moc.² Je to oblast, na kterou si nějaký subjekt dělá nárok coby vlastník, dožaduje se privilegovaného postavení. Jedná se např. o administrativní celky, což jsou území s nižší formou nezávislosti.

1.1.2. Teritorium v přírodních vědách

Ze zoografického hlediska se jedná o oblast výskytu určitého organismu, popř. i jeho migrační prostor. Teritorium neboli revír je životním okrskem určité formy. Z pohledu etologie je částí domovského okrsku, kterou jeho obyvatel (pár nebo skupina jedinců) brání proti vnikání vetřelců, tj. proti některým jedincům nebo proti všem příslušníkům stejného druhu. Jedinec své teritorium brání pomocí teritoriálního chování. Teritoriální chování je vlastnost, kterou nacházíme především u evolučně vyspělejších živočichů. Toto chování se projevuje vysíláním specifických signálů, které mají za úkol vymezovat prostor. Jedná se o vymezování

¹ Encyklopedie Diderot, OP, Praha, 1998

² Encyklopedie Universeum, ODEON, Praha, 2001

hranic, především pomocí akustických (ptáci zpěvem), pachových (močí, trusem, výměšky pachových žláz) či optických (např. odíráním kůry v kombinaci s pachovým označením) signálů.³

Dalším pojmem souvisejícím s teritoriem je etologická vzdálenost. Je to vzdálenost, kterou zvíře udržuje vůči příslušníkům stejného druhu v populaci, její překročení vede k boji, což se stává většinou v období rozmnožování.

1.1.3. Teritorium v sociologii

V sociologii nacházíme termín teritorialita, který se používá pro označení chování živočichů, jímž brání relativně fixovaný prostor proti jeho obsazení nebo užití jiným členem téhož druhu. Je to vyjádření monopolního práva na užívání zdrojů v daném prostoru. Netýká se mezidruhových vztahů. Teritorialita má mimořádný význam pro regulaci počtů členů populace určitého druhu.⁴

Manipulace s prostorem jako prostředek k navázání či znemožnění komunikace mezi lidmi byl nejprve zkoumán u zvířat Konradem Lorenzem a Timbergenem.⁵ Dalším, kdo se touto problematikou zabýval, byl americký sociolog Robert Ardrey, který jejich závěry dál rozvíjel. V roce 1966 tyto poznatky sesumíroval a představil veřejnosti v knize "Teritoriální Imperativ". Podle Ardreyho je lidskou přirozeností stejně jako přirozeností zvířat zaujímat a bránit svá teritoria. Je to pud stejný jako ten, který mají ostatní vyspělí živočichové. U zvířat však slouží primárně pro definování území, které je jedinci schopno poskytnout dostatečné množství jídla a jiných statků k uspokojení jeho potřeb, aby nemusel soutěžit s jinými.⁶

³ Encyklopedie Diderot, OP, Praha, 1998

⁴ Velký sociologický slovník, Univerzita Karlova, Vydavatelství Karolinum, Praha, 1996

⁵ SCHMEIDER, Karel, Sociologie v architektonické a urbanistické tvorbě, Nakl. Brno, Brno, 1997

⁶ ARDREY, Robert, The territorial imperative, Kodansha America, 1997

1.1.4. Teritorium v psychologii

V psychologii se s vymezováním teritoria setkáváme pod pojmem osobní prostor. Rozumíme tím prostor, který si člověk okolo sebe aktivně vytváří a udržuje, a do něhož nemohou ostatní proniknout, aniž by mu způsobili nepříjemný pocit. Tento prostor je závislý na mnoha činitelích jako jsou okolnosti okamžité nebo trvalé. Mezi okamžité řadíme např. momentální náladu, vztah k přítomným, situace, atd. U trvalých se jedná o kulturní tradice, u různých etnik se liší gesta, možnost dotyku, atd. Pomocí osobního prostoru se vyjadřují různé úrovně důvěrnosti vztahu. Např. intimní – od doteku po 45 cm od těla, osobní – od 45 cm do 120 cm, společenská – od 1,2 m do 3, 6 m, veřejná – za hranicí 3, 6 m.⁷

Stejně jako u zvířat jde o vymezení zájmového území, může jít např. o oplocení pozemku, grafitti označující určité území městského gangu, atd. Objevuje se zde termín teritorium interakční, což je prostor obklopující dva nebo více lidí během konverzace. Pro osoby nacházející se mimo toto teritorium je snadno čitelné, že nemají tento prostor narušovat.

1.1.5. Teritorium v městském prostředí

Teritorium v městském prostředí rozumíme uspořádání urbánních prostorů. Městský prostor chápeme jako soubor soukromých, polosoukromých, poloveřejných a veřejných prostorů. Podle míry propustnosti jsou jejich hranice více či méně definované. Při pohybu v městském prostředí je rozmezí našeho prostoru k pohybu stále vymezován vlastnickými vztahy. Exteriér je definován hranicemi, které se s naším lineárním pohybem v městském prostředí stále mění. Tyto hranice jsou závislé jak na vlastnických poměrech, sousedských vztazích, tak i potažmo na vizuálním vjemu, který

⁷ HARTLOVI, Pavel a Helena, Velký psychologický slovník, Portál, Praha, 2010

člověk jako uživatel městského prostoru vnímá. Je koláží fasád, zdí, výloh, zábradlí, plotů, atd. Všechny tyto kategorie posuzování se navzájem překrývají a vytvářejí komplexitu města.

Díky poznatkům z psychologie a sociologie se začala rozvíjet další diskuze o vlivu prostředí na člověka a jeho chování. Irwin Altman se zabýval členěním teritorií podle míry jejich intimity. Ve své knize z roku 1975, "The environment and social behaviour", definoval tři kategorie – primární, sekundární a veřejná. Primární teritoria jsou nejintimnější a jsou bedlivě chráněna proti narušení, jedná se například o rodinný dům, ložnici nebo koupelnu. Sekundární jsou poloveřejná, tzn. jsou otevřená určitým lidem, příkladem je klubová místnost, školní třída. Veřejná teritoria jsou teritoria otevřená všem, každý má právo je na určitou dobu obsadit, příkladem jsou lavičky v parku.⁸

V knize "Sociologie v architektonické tvorbě a urbanismu" Karel Schmeidler shrnuje pozitivní důsledky teritoria a následky jeho narušení. Funkcí teritoria je poskytování pocitu bezpečí, smyslové stimulace a identity. Smyslová stimulace z fyzikálního a sociálního okolí je pro vyšší organismy včetně člověka zásadní, bez ní dochází k poruchám psychiky a chování. Teritorium by se dalo popsat jako kruhový prostor, který ve svém středu poskytuje bezpečí a na okraji stimulaci a který jako celek poskytuje identitu. Ztráta teritoria může mít za následek vážné ohrožení duševní rovnováhy, tj. např. ztráta totožnosti v čase a prostoru, ba i vlastního já. Ve svém jednání je člověk teritorialitou značně určován. Lidé mají určitá území, která považují za svá a nějakým způsobem se je snaží vymezovat. Lidská teritorialita však na rozdíl od té živočišné není určována jen instinkty. Kdyby to tak bylo, bylo by toto chování u všech lidí identické. Teritoriální chování je determinováno osobností jednotlivce nebo např. kulturou.⁹

Altman poukazuje na další rozdíly mezi teritoriálním chováním živočichů a lidí, příkladem je, že lidské teritorium je větší a flexibilnější. Privlastňování je zaměřeno nejen na prostory, ale i na věci a ideje a označování je spíše symbolické a souvisí s ním i

⁸ ALTMAN, Irwin, The environment and social behaviour, Brooks-Cole Publisher, Monterrey, 1975

⁹ SCHMEIDLER, Karel, Sociologie v architektonické a urbanistické tvorbě, Nakl. Brno, Brno, 1997

estetické vnímání.¹⁰

Kris Scheerlinck ve svém výzkumném projektu "Streetscape territories" týkající se uspořádání městských prostorů zdůrazňuje "Existenci a význam teritorálních systémů ve vztahu k městské ulici. Příkladem těchto teritorálních systémů je soubor vlastností, kterými jsou hranice exteriéru stále zpochybňovány a zkoušeny jejich susedy..."¹¹

1.2. Vymezení pojmu teritorium v rámci projektu

V předchozích odstavcích jsme si popsali, že teritorium je pojem mezioborový. Jednotlivé definice se navzájem významově překrývají a ukazují, že se jedná o komplexní pojem. Dá se říci, že se objevuje ve všech aspektech bytí. Ve svém projektu se zabývám pojmem teritorium, který je spjatý nejen s městským prostředím, ale i s lidským chováním a kladu si otázku, jak může být teritorium definováno pomocí designu.

Fascinující pro mne je, do jaké míry jsou pro nás důležité naše přirozené pudy v tak složitém a mnohotvárném prostředí, jakým město je. Asi právě proto, že je pro nás městské prostředí se všemi podněty obtížně kontrolovatelné, tak máme potřebu si nějakou jeho část personifikovat. Toto označování činíme různými prostředky. Může jím být pouhá řeč těla, neviditelná hranice, která však v komunikaci s ostatními lidmi působí jako stmelovací nebo naopak rozdělovací prvek. Dalším možným značkováním je vizuální, kdy nějakému prostoru dáme určitou vizuální identitu, která nás s tímto prostorem spojí. Může jít i jen o umístění nějaké osobní věci do daného prostoru, např. nálepka, plakát, atd. I v tomto případě se stále jedná o hranici neurčitou. "Personifikace je vedle obrany teritoria dalším kontrolním mechanismem. Je nezbytná pro sebeidentitu individua a označení prostoru v očích druhých příslušníků ... tyto věci mají funkci znaku, informují okolí, že místo je obsazeno a může být potenciálně hájeno." píše K. Schmeidler.¹² Posledním typem

¹⁰ ALTMAN, Irwin, The environment and social behaviour, Brooks-Cole Publisher, Monterrey, 1975

¹¹ SCHEERLINCK, Kris, Streetscape territories research project, <http://streetscapeterritories.wordpress.com/2013/04/03/about-street-scape-territories/>

¹² SCHMEIDER, Karel, Sociologie v architektonické a urbanistické tvorbě, Nakl. Brno, Brno, 1997

vytváření teritoria je hranice hmotná, kdy si své území bráníme nějakou hmatatelnou překážkou, např. zeď, plot, trezor. Kontrola určitého prostoru, tj. teritoria, je významným prostředkem individuální i skupinové identity.

Bydlíme-li v určitém městě, bereme toto území za své teritorium. V tomto případě nám stačí k personifikaci to, že nám je prostředí známé a uchopitelné, nápisy jsou v jazyce nám srozumitelném, kultura je nám dobře známá, chování spoluobčanů je podobné tomu našemu. Jsme tam zkrátka doma a cítíme spolunáležitost s ostatními. Toto teritorium by se dalo definovat jako soubor menších teritorií, ze kterých se město skládá, je jim tedy nadřazené, ale zároveň na nich závislé. Bez menších dílců jako je čtvrť, ulice, dům, byt, pokoj, ve kterém bydlíme, by to velké území, jakým je město, nebylo naším teritoriem. Zároveň městu je nadřazený kraj, stát, světadíl, které jsou také našimi teritorii, avšak už ne tak silnými. Čím menší je tedy teritorium tím intenzivněji si ho chráníme, tím je intimnější.

“Kdykoliv se usadíme ve veřejném prostoru, adoptujeme místo jako příležitostné teritorium.”¹³ Fascinující myšlenka toho, že všechno čeho se naše životy nějakým způsobem dotýkají, dokážeme třeba i jen chvilkově přeměnit a nějakým způsobem se zapisovat.

1.2.1. Vymezení měřítka

Jedním z důvodů, proč jsem si vybrala téma teritorium je jeho vrstevnatost a jeho schopnost pojmut v různých úrovních celý svět. Toto téma nacházíme v nekonečně mnoho podobách a měřítkách. Navíc je možné to největší měřítko provázat s tím nejmenším, všechny spolu souvisí a navzájem se ovlivňují. Teritorem je pomyslná bublina osobního prostoru jednotlivce, obývací pokoj rodiny, zahrada okolo domu, ulice, kterou chodíme každé ráno do práce, oblíbený park, město a stát, ve kterém žijeme, ale také kontinent, polokoule a nakonec i celá zeměkoule a galaxie. Teritorium tedy pojímá to nejintimnější z

¹³ SCHMEIDER, Karel, Sociologie v architektonické a urbanistické tvorbě, Nakl. Brno, Brno, 1997

každého z nás až po to největší, nepředstavitelné, nekonečné.

Stejně tak různorodý a nekonečný může být seznam toho, co ho definuje - pohled, gesto, výraz v tváři, kůže, kabát položený na vedlejší židli, skleněná tabule, závěs, fotografie, plot, slza, závoj, klíč, hranice, hudba, atd.

Další zajímavostí je, že měřítko toho, kdo teritorium vymezuje, a velikostí a významu teritoria nemusí být přímo úměrná, tzn. že jednotlivec považuje stát za své teritorium, i když je jeho rozsah neuchopitelný, skupina lidí naopak vymezuje při konverzaci teritorium velmi abstraktní, ale přitom jasné.

Zajímá mne tedy převážně souvislost jedince s jeho definovanými teritorii v odlišných měřítkách.

2. KRÁLOVSKÁ CESTA

2.1. Lokalita

Celetná ulice – Staroměstské náměstí – Staroměstská radnice – Malé náměstí – Karlova ulice – Křížovnické náměstí – Karlův most – Mostecká ulice – Malostranské náměstí – Nerudova ulice – Úvoz - Pohořelec - Loretánská ulice – Hradčanské náměstí – Pražský hrad – Katedrála sv. Víta

Pro svoji práci jsem zvolila území hlavního města Prahy, konkrétně Královskou cestu. Tuto trasu jsem si vybrala kvůli jejímu historickému i aktuálnímu významu. V minulosti se jednalo o cestu, kterou absolvovali budoucí panovníci při aktu korunovace. Dnes se jedná o nejméně frekventovanější trasu, kterou turisté absolvují při poznávání Prahy. Bývala ukázkou schopností a života obyvatel města.

Je stav Královské cesty dnes tím, čím se chceme jako společnost prezentovat?

2.2. Historie Královské cesty

Královská cesta je pojem běžně používaný, není však oficiální, pro historickou trasu, kterou projížděli nastávající čeští králové ke korunovaci. Korunovační jízda měla za úkol představit budoucího panovníka obyčejnému lidu a zároveň ho nad něj povýšit. V jistém smyslu šlo o představení, které si měl lid dobře zapamatovat, a které mělo dát vládci úctu a respekt. Zároveň šlo také o prezentaci lidu jejich vládci.¹⁴

Začíná u Prašné brány, která byla vybudována jako honosný vstup do Prahy, a

¹⁴ PEŠEK, Jiří, Královská cesta, Panorama, Praha, 1988

končí u symbolu české státnosti, katedrále sv. Víta na Hradčanech, kde probíhal samotný obřad. Mezi těmito body projde Celetnou ulicí, přes Staroměstské náměstí, Malé náměstí, Karlovou ulicí, Křížovnické náměstí, Karlův most, Mosteckou ulicí, Malostranským náměstím, Nerudovou ulicí a konečně přes Hradčanské náměstí k cíli. Celkem bylo v katedrále sv. Víta korunováno 26 českých králů a 28 královen.

První korunovace, která se v Praze odehrála byla korunovace Přemyslovce knížete Vratislava II. Byla uskutečněna v roce 1086 v kostele sv. Víta. Podle Kosmovy kroniky byl Vratislav II. arcibiskupem oděn královskými odznaky a na hlavu jeho i jeho manželky Svatavy byla posazena královská koruna.

Kořeny korunovacímu ceremoniálu, který byl používán a doplňován v dalších stoletích, dala až souvislá řada královských korunovací, která nastala ve 13. století. Byl opuštěn starší obřad, tzv. nastolování knížete. Korunovace se stala jedním z nejvýznamnějších okamžiků života panovníka i jeho lidu, potažmo celého státu. Korunovační akt byl od začátku úzce spjat s Prahou a kostelem sv. Víta na Pražském hradě. Účastnili se jí vysocí církevní hodnostáři, zemská šlechta, významní hosté z cizích zemí i obyčejný lid. Při korunovaci Jana Lucemburského v roce 1311 máme poprvé doloženou skutečnost, že se panovník s manželkou a družinou odebrali z Hradu dolů na hostinu do staroměstského kláštera sv. Jakuba. Tehdy nejspíš začalo úžší spojení korunovačního aktu s městem. Tento ceremoniál se následně stal jedním z nejvýznamnějších chvil života v Praze. Město se tu chtělo ukázat a zároveň něco vidět.

Karel IV. se po své korunovaci také odebral na Staré Město. Zde vystrojil hostinu pro své významné hosty, nechal si dokonce pro tento obřad postavit zvláštní dřevěnou stavbu vyzdobenou drahými látkami. Korunovace byla především aktem pro nejmnocnější šlechtice a představitele okolních zemí, tak to zůstalo i při dalších korunovacích. S touto korunovací je také spojena první písemná verze českého korunovačního řádu. Tento spis popisuje především samotný obřad v kostele sv. Víta. Cestě na Hrad nevěnuje skoro žádnou pozornost. Jediná zmínka se týká cesty na Vyšehrad večer před obřadem, kde se měl nastupující panovník pomodlit spolu s arcibiskupem, preláty, knížaty a šlechtici. V tomto průvodu se postava krále vyjímal nezvyklým způsobem, byl oděn do prostého oděvu, aby připomínal, že majestát českého krále má původ u knížete selského rodu, Přemysla Oráče. Od této cesty na Vyšehrad se později upustilo. Za dob Karla IV. byly postupně korunovány i jeho 4 manželky. Poslední předhusitským korunovačním aktem byla korunovace Václava

IV. , kterému však byly v té době 2 roky. O 37 let později proběhla ještě korunovace jeho manželky, zúčastnila se ho staroměstská reprezentace. Všichni hosté měli stejná tmavě modrá roucha a nové rukavičky, tehdejší průvod vykonal jen kratičkou cestu, z královského paláce do kostela sv. Víta. Poněkud neobvyklá korunovace následovala u krále Zikmunda Lucemburského, probíhala nad městem, které s ním bylo ve válečném stavu. Král se tehdy do Prahy ani nepodíval, na korunovací dojel z vojenského tábora.

Až následující korunovace daly za vznik "Královské cestě". V následujících padesáti letech po vládě Zikmunda obývali čeští králové tzv. Králův dvůr. Nacházel se na místě dnešního Obecního domu. Jedinou připomínkou jeho existence je dnes Královodvorská ulice. Zde, kousek od hradební zdi oddělující Staré a Nové město, žili čeští králové. A odsud jezdili nejpohodlnější a skoro jedinou cestou na korunovací na Hrad. Trasa Královské cesty tedy byla definována v 15. století, i když tento název se začal používat až v 2. polovině 20. století.

Poprvé touto cestou projel v roce 1438 Albert Habsburský, následovali další tři jeho nástupci, nejznámějším je pravděpodobně Jiří z Poděbrad který se však nechal korunovat na Staroměstské radnici. V této době se začínají objevovat první zmínky o tom, co se při tomto aktu dělo a co způsobovalo, že se stal pro obyvatele tak významným. Při cestě zpět z Hradu například čerstvě korunovaný král prostému lidu rozhazoval mince a dával tak najevo, že jeho panování bude ve jménu štědrosti a blahobytu. Bývali také propuštění vězni z radničního vězení.

Zdánlivě idylické soužití králů a občanů skončilo za Vladislava Jagellonského, který se po útoku občanů střelbou na Králův dvůr rozhodl přestěhovat sídlo králů zpátky na Hrad. Pražané tímto přesunem královského sídla za hradby města ztratili lukrativní řemeslné a obchodní zakázky, kterými je panovníci dříve zásobovali. Po té se již žádný král do této rezidence nevrátil a svá pražská města raději pozorovali z dálky a výšky.

Funkce královské cesty se tedy od 16. století změnila. Již nebyla jen korunovační cestou, ale stala se vstupní branou do města. Čeští panovníci čím dál častěji přebývali ve Vídni a Královská cesta tedy sloužila jako slavnostní cesta při návratu do Prahy. Historií prověřená trasa zůstala nezměněná. Při korunovací Ferdinanda I. Habsburského roku 1527 byl na Karlově mostě uskutečněn akt předání panovníka z pravého břehu Vltavy na levý.

Velkorysého přivítání se Ferdinand I. dočkal při své další cestě do Prahy, 30 let

po korunovaci. Tohoto vítání se účastnili všichni Pražané. Před hradbami krále přivítali nejvyšší zemští úředníci, purkmistrové, zástupci univerzit a další hodnostáři. Nechyběla ukázka rádoby husitského vojska. Cestou ho doprovázelo slavnostní trubení a bubnování, v ulicích byly shromážděny zástupy žáků recitujících a zpívajících, u Staroměstské radnice bylo shromážděno na dva tisíce mladých Pražanek, radnice byla vyzdobena prapory, trubači troubili. Takto to vypadalo celou cestu, všude se objevovaly nové a nové zástupy, zpěv, hudba, střelba z děl, ze sudů teklo červené i bílé víno. Poslední zastavení bylo před dřevěnou branou, která byla k tomuto slavnostnímu účelu vystavěna. Brána byla ozdobena nápisy, sochami a obrazy, které představovaly to, co by měli vládci ztělesňovat – spravedlnost, moc, hojnost a štedrost. Za branou krále přivítali ještě církevní hodnostáři a následovalo zastavení v katedrále sv. Víta. Takto podobně poté vypadaly všechny korunovační i vítací průvody. Každý další ceremoniál však přinášel nové prvky a překvapení. Výpovědi o těchto veřejných akcích vypovídají mnoho o mentalitě, o organizačních schopnostech, způsobu života v této době i o tom, jakou významnou politickou a veřejnou událostí korunovace byla.

Zajímavé jsou také kuriozity spjaté s těmito událostmi. Při korunovaci Maxmiliána byli například dovezeno šest velbloudů. Při korunovaci již zmíněného Ferdinanda I. Habsburského skočili 4 poddaní na počest krále do Vltavy, na což jeden z nich zaplatil životem.

Poslední korunovace se konaly po bitvě na Bílé hoře, i přes významné změny, které se ve společnosti udály, byla korunovace stále významným obřadem. Barokní pojetí průvodu se odráželo v jeho mohutnosti a délce. Příjezd předcházelo korunovaci o dva měsíce. Tento čas byl tedy věnován vítání a oslavování budoucího krále formou divadelních a hudebních představení, výlety, vyjížděkami a hostinami. Podobu těchto průvodů a oslav známe už i z rytin, které byly na počest těchto událostí zhotovovány. Zaznamenána je takto například korunovace Marie Terezie, její obřad byl však daleko upjatější a

PEŠEK, Jiří, Královská cesta, Panorama, Praha, 1988

DVOŘÁK, František, Po Královské cestě, Nakladatelství lidové noviny, 2004

skromnější. Korunovace jejího syna, Leopolda II. je zaznamenána v knize Aloise Jiráska F. L. Věk. Poslední korunovace se udála roku 1836, králem se stal Ferdinand V. Průvod tentokrát projel novým pražským předměstím, Karlínem, odtud se dostal k Prašné bráně a pokračoval obvyklou cestou. Vše bylo opět pečlivě připraveno. Korunovační proces trval sedm dní a bylo toho na programu opravdu hodně. O tom, že to byla událost společenská svědčí i doprovodné akce, kdy byla poprvé představena camera obscura nebo přehlídka svatebních krojů ze všech krajů.

Císař František Josef I. se i přes své sliby nikdy v Praze korunovat nenechal. Tento význam královské cesty tedy zanikl.

2.3. Shrnutí

Z historie tedy víme, že Královská cesta byla místem setkávání různých sociálních vrstev společnosti. Docházelo zde k poznávání mezi panovníkem a lidem. Na jedné straně se zde ukazovala moc a bohatství budoucího krále a nejvyšších vrstev, na straně druhé se zde prezentovaly schopnosti obyčejných lidí. Královská cesta byla prostorem kulturním, odehrávaly se zde ty nejvýznamnější státní akce, jakým byla například korunovace, zároveň byla dějištěm i toho běžného nejobyčejnějšího denního života. Byla místem kontrastů, kde se setkával třpyt bohatých s prostým životem lidu.

Odehrávaly se zde především scény městského života, ten byl čas od času narušen významnou návštěvou, událostí nebo královským korunovačním průvodem. Setkávaly se zde teritoria, která se navzájem obohacovala, nemohla bez sebe fungovat, a dohromady tvořila jedno velké teritorium, stát.

Z pohledu jedince byla prostorem pro bydlení, obživu i zábavu. Z pohledu příjíždějící návštěvy nebo panovníka byla výkladní skříň města, kde se prezentovalo to nejlepší, co obchodníci, řemeslníci, duchovní a kulturní instituce, mohli nabídnout.

3. Analýza současného stavu

3.1. Královská cesta dnes

Královská cesta je významnou trasou i v dnešní době. Jen je využívána v poněkud posunuté rovině. Je tou nejkrásnější turistickou trasou po Praze. To s sebou nese své klady i zápory, jedná se především o nejoblíbenější a tím i nejfrekventovanější prohlídkovou trasou.

Velká změna však nastala ve směru cesty, turisté převážně využívají opačný směr pohybu po Královské cestě, z Hradu dolů k Prašné bráně. Změnil se tím i cíl cesty, dalo by se říci Katedrálu sv. Víta nahradil chrám konuzumu, Palladium.

Co nám symbolizuje Královská cesta dnes? Co o našem městě, o nás jako obyvatelech, vypovídá?

3.2. Cestování

Motivace opouštět to, co je nám dobře známé, za účelem objevování něčeho nového, mohou být různé. Od sebepoznání, útěku od každodennosti, k získání odstupů od bubliny vlastního života. Vždy se to však nějakým způsobem týká našeho teritoria. Může jít o jeho rozšiřování, zkoušení jeho hranic nebo hledání nových. Jedná se o vykročení z něčeho jistého do něčeho nejistého. Zkoušení vlastních limitů. Myslím tím teritorium ve formě fyzických i duševních hranic.

Při cestách do neznámých končin jsme konfrontováni s odlišným jazykem, jídlem, podnebím a zvyky. Dostáváme se do nám cizího prostředí, které na každého z nás působí jinou měrou. Může se jednat o tzv. kulturní šok, kdy prostředí okolo nás na nás působí tak intenzivně a je natolik odlišné od toho, co je nám známé, že ho neumíme číst, nejsme schopni se v něm zorientovat a pohybovat, cítíme se nejistě. Je na nás a naší flexibilitě, jak se s tím dokážeme vypořádat. Buď se snažíme nové prostředí pochopit a respektovat a pokusíme se do něj jistou měrou včlenit, nebo se rozhodneme uzavřít v nám známých vzorcích chování. Na tom pak závisí to, jak se chováme vůči cizímu teritoriu, jestli cizí teritorium svým chováním narušujeme, snažíme se ho potlačovat a jsme vůči němu

agresivní. V druhém případě se snažíme cizí prostředí pozorovat a tím, že ho pochopíme se naše teritorium obohatí a vytváří se nové větší teritorium.

Zatím jsem se v této úvaze snažila příliš nepoužívat slovo turista. Tento pojem má většinou negativní konotace. Podíváme-li se do výkladového slovníku je definován jako: "Osoba, která pobývá nejméně 24 hodin a nejvýše jeden rok mimo svůj obvyklý domov, nemá z této destinace příjem a neruší své právní vztahy s domovem, kam se nakonec vrací." ¹⁵ Zároveň je klientem služeb cestovního ruchu. Je tedy konzumentem služeb, které mu dané místo nabízí.

Lze tedy říci, že navazuje s místem nějaký vztah? Z předchozích úvah o teritoriu vyplývá, že by konfrontace s neznámým teritoriem měla vyvolat interakci, která rozšiřuje naše vnímání a obohacuje nás nejen materiálně. Masový turismus je založený především na konzumaci jednoduchých vjemů, které jsou naservírovány velmi nenáročným způsobem. Podstatou komerčního turismu není interakce turisty, konzumenta, s pravou podstatou místa, jinými slovy nevyžaduje od něj aktivní snahu. Často je to turismus "odškrtávací", kdy nám společnost vytvořila fiktivní seznam toho, co bychom za svůj život měli navštívit, zažít a vidět. Je tedy potřeba tento seznam splnit, odškrtnout si položky ze seznamu, vyfotit se a ve spěchu pokračovat dál. Za druhé je zde bariéra, která svou silnou vizuální stránkou na sebe strhává pozornost a dochází tak jen k naplňování základních potřeb nasycení a nakoupení. Toto dohromady způsobuje to, že historické památky, místa a události, jsou jen dalším bodem konzumu.

Z historických center měst se tak stávají nové disneylandy, které nám poskytují rychlou a nenáročnou zábavu. Naše smysly se otupují, abychom byli lepšími konzumenty, které jednodušeji podlehnou nabídkám obchodníků.

"Vrstva uměle přidané atraktivity překrývá původní vrstvy přirozených vlastností místa, od určitého okamžiku zahuštěnosti a ubývání transparentnosti pak ztrácíme s původní vrstvou kontakt zcela. Atrakce, "tématický park" ve veřejném prostoru se pak

¹⁵ http://cs.wikipedia.org/wiki/Cestovn%C3%AD_ruch

výraznou měrou podílí na vytváření vzorce konzumního a pasivního chování obecně.” sumíruje architektka Pavla Melková ve své knize *Promýšlet architekturu* esej *Variace* na tématický park amerického kritika architektury Michaela Sorkina.¹⁶

Extrémním příkladem mohou být kopie historických budov nebo dokonce městských částí stavěné v různých částech světa. Pro příklad nemusíme chodit daleko, nám známá Petřínská rozhledna je napodobeninou Eiffellovy věže, věrnější kopii najdeme spolu s benátskými vodními kanály a gondoliéry v Las Vegas. V Soulu si můžeme prohlédnout funkční kopii Pražského Orloje, v Japonsku zmenšeninu Nizozemska. Tyto příklady se mohou zdát svou extrémností spíš jako bizarní vyjímky, ale nezačíná to už od napodobenin a karikatur kulturních a estetických rysů nám zobrazovaných například v restauracích? Vypovídá to o potřebě věci zjednodušovat, abychom je mohli lépe zařazovat do kategorií, a třídit si je ve své mysli.

Zamyslíme – li se nad tím zda je pro tyto konzumenty důležitý kontext nabízených služeb, nabízí se varianta zábavního parku, kde by všechny tyto potřeby byly ukojeny mnohem jednodušeji a bez větší námahy. Vystavěla by se hala někde na zelené louce obklopená velkokapacitními parkovišti, naplnila by se replikami historických objektů, vzdálenosti by se zkrátily, prostory mezi nimi by se naplnily obchody a provozovny rychlého občerstvení v různých národních stylech, které ukojí všechny chutě.

Podíváme-li se na vývoj západní společnosti není to až tak nereálné, už existují obrovské haly nabízející tropické podnebí, moře, nebe bez mráčků, palmy a bělostný písek, tak proč ne procházka po historickém městě, kde neprší a není zima.

Myslím, že o masové západní společnosti obecně můžeme říci, že se čím dál tím víc odklání od hodnot autenticity a uvědomělosti, k rychlému konzumnímu stylu života, který je podmíněný také zjednodušováním, ignorací faktů a hnán touhou po stále novějších a lepších věcech.

¹⁶ MELKOVÁ, Pavla, *Prožívat architekturu*, Arbor Vitae, Praha, 2013

Co se stane, když je nápor turistů, tak obrovský, že začínají přetvářet teritorium nám známé na teritorium jim známé?

3.3. Turismus v Praze

Hlavní město je nejrozsáhlejší a nejvýznamnější městskou památkovou rezervací v České republice. Od roku 1992 je centrum Prahy součástí Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO. Praha je díky svým historickým a kulturním památkám nejnavštěvovanější město v republice, a to jak domácími, tak zahraničními hosty. Tento trend se hlavní město snaží neustále prohlubovat a proto vynakládá velké úsilí k sebepropagaci ve světě. Snaží se také posilovat svoji značku mezi ostatními metropolemi Evropy.

Praha ročně přivítá okolo 5 000 000 turistů a po poklesu v roce 2009 se opět každým rokem toto číslo zvyšuje. V roce 2012 se v hromadných ubytovacích zařízeních hlavního města Prahy ubytovalo přes 5 400 000 návštěvníků, což znamenalo nárůst o 6,9 %. Hlavní město mělo 39,5 % podíl celkové návštěvnosti České republiky a byla tak nejnavštěvovanějším místem republiky. Největší podíl tvořili cizinci, 86,7 %, a významně se podíleli na meziročním nárůstu, jejich počet se oproti roku 2011 zvýšil o 320 000, tj. 7,3 %.

Nejpočetnější skupinou byli již tradičně turisté s Německa, 659 000, tedy s podílem 14, 1% z celkového počtu zahraničních hostů. Jejich počet se zvýšil o 11 000 oproti minulému roku. Druhou největší skupinou a zároveň skupinou s nejvyšší meziročním nárůstem byli turisté z Ruska, celkový počet byl 472 000, tj. 10,1 %, s nárůstem 95 000 osob. Třetí nejpočetnější skupinou se stali Američané s 320 000 osob a 6,8 % podílem, s meziročním nárůstem 50 000 osob. Další místa obsadili Angličané s 296 000 a Italové s 294 000 hosty. Byl zaznamenán zvýšený zájem turistů například ze sousedního Slovenska, nárůst o 21 000, Velké Británie o 19 000, Itálie a Ukrajiny, o 16 000, Rakouska, o 11 000. Naopak zmenšený zájem o byl zaznamenán u hostů ze Španělska, propad o 24 000, Norska, o 12 000 a Řecka, o 9 000.

“Zahraniční turisté utratili v roce 2012 v České republice 137,8 miliardy korun, což bylo o 2,1 miliardy více než v roce předchozím.”¹⁷

Domácí i zahraniční turisté se ubytovali v Praze v roce 2012 celkem na 13 617 901 nocí, podíl zahraničních turistů činil 90,2 %. Nejvíce hostů pobývalo v Praze od března do

října s kulminací v srpnu, kdy se ubytovalo 512 000 zahraničních návštěvníků. Nejmenší zájem byl o ubytování v hlavním městě v únoru, 211 000. Co se týká domácích návštěvníků, nejvyšší zájem o ubytování v hlavním městě měli v říjnu, 75 000, nejmenší v lednu, 46 000. Průměrný počet nocí strávený v ubytovacích zařízeních byl 2,5 noci. Využití lůžek dosáhlo 54,4 %. ¹⁸

¹⁷ <http://www.czechtourism.cz/institut-turismu/aktualni-informace/prijmy-z-cestovniho-ruchu-vzrostly-o-21-miliardy.html>

¹⁸ http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cestovni_ruch

3.4. Útok na všechny smysly

Podíváme-li se na stav Královské cesty dnes, je nám jasné, že zde bylo teritorium zcela zásadně předefinováno. Nám jako obyvatelům Prahy nebo České republiky je naprosto cizí. Kromě budov, kolem kterých procházíme, nám tu není nic povědomé. Tyto historické budovy jsou tak exploatovány, že působí jako kdyby byly znásilněny. Po celé trase se setkáváme s věcmi a službami, které jsou cíleně určeny k rychlé konzumaci a jednoduchému výdělku. Jsou k tomu využity všechny prostory a plochy, které nějakým způsobem umožňují prezentaci zboží a služeb.

Ze všech stran na nás útočí reklamní panely, výhodné nabídky, slibující až 70% zlevnění, prodavači pokřikující hesla, oživé sochy a další poutače pozornosti. Otvory ve fasádách jsou využity do posledního centimetru.

Vydáváme-li se po Královské cestě od jejího počátku u Prašné brány nejprve se může zdát, že je vše v normálu, není zde mnoho obchodů a většinou jsou běžného charakteru, po 100 m, na křižovatce s Ovocným trhem, se však náplň výloh dramaticky změní. Potkáváme zde v podloubí první nasvícené nápisy BENECEL - ALCOHOL - CZECH CRYSTAL - SOUVENIRS, ve výloze se mačkají Jezulátka s láskami Absinthu, napodobeninami Orloje, keramickými püllitry, broušeným sklem, figurkami templářů, kožesinovými čepicemi a lahvemi piva. Ve vedlejším obchodě se pod stejnou značkou Benecel, která tu asi zůstala po předchozích majitelích, vystavuje bižuterie a pestrobarevné skleněné figurky. Alespoň tématicky jsme stále v Čechách. Naproti však máme první možnost směniti za výhodných podmínek peníze. Jdeme dál a potkáváme první obchod specializující se na prodej skla, vedle něj máme možnost nakoupit pravé české granáty. A vedle něj Souvenir shop s taškami Praga - Prague - Prag, abychom své nákupy měli v čem odnést, a znovu směnárna, už dochází peníze, nabídka se zpestřuje o prodejnu The art of the Slavonic Matryoshka, pak zase suvenýry, zlatnictví, granáty, sklo, směnárna, a znova donekonečna. Když budeme mít štěstí tak se před Orlojem nachomítneme zrovna v tu pravou chvíli a když ne, tak si ho alespoň vyfotíme a běžíme dál, není čas. Tu a tam máme možnost se posílnit na cestu nebo nechat své unavené nohy odpočinout na pravé thajské masáži, suchou kůži chodidel si můžeme nechat okousat od rybiček a kulturní vyžití je doplněno o pohyblivé sochy a levitující mágy. Na Karlově Mostě se necháme zvětšit vtipnou karikaturou a dotkneme se odlitku, který nám přinese štěstí a splní přání.

Na druhém břehu se zase znovu pouštíme do kolotoče nabízených produktů a služeb, s jediným rozdílem, že tady začínají obchodníci více míchat dohromady nabízené zboží a služby. V zlatnictví najdete rovnou i směnárnu, jak důvtipné. A pokračujeme dál...

Po zdolání celé Královské cesty, 3,7 km, nebo její kratší varianty, která si zkracuje cestu ulicí K hradu, jste měli možnost navštívit 119 obchodů se suvenýry, z nichž se 48 obchodů zaměřuje především na prodej skla, 29 zlatnictví s pravými českými granáty a 23 směnárén.

Žádné místo, zde není prázdné. Naše vnímání je pod takovým vizuálním útokem, že je nuceno začít tyto podněty filtrovat a není schopno je všechny přijímat.

Jsou dvě varianty, buď podlehnete nebo otupíte.

Existují tedy ještě nějaké znaky, které má historická Královská cesta společné s tou dnešní? V historii byla symbolem několika málo králů a královen při cestě na korunovaci, dnes po ní každý den prochází tisíce, ročně dokonce milióny, turistů. Byla místem vzájemné úcty, to se dnes změnilo na podbízení se. Již nejde o setkávání panovníků s poddanými, dnes jsme občanské společnosti sami sobě panovníky i poddanými, i přesto jsme ztratili úctu ke kvalitám vlastní práce a tím došlo ke ztrátě sebeúcty. Jediné, co možná zůstalo relativně neobmněné jsou kejklíři a šašci.

3.5. Prodejny a služby na Královské cestě:

<i>Celetná</i>	Souvenirs of Prague
	Bohemia crystal
Benecel – alkohol – czech crystal – souvenirs	Muzeum Voskových figurín
Universal Benecel	Český granát
Směnárna Praha	Style avenue
Art Glass	Prague Souvenirs shop
Zlatnictví – Jewellery v Templu	Foreign exchange
Souvenir shop	Photo Souvenir
Change	Blue
The art of the Slavonic Matryoshka	Carmen leather - factory shop
Souvenirs shopping centre	Thai massage
La Borsa – made in Italy	Change
Bohemia Crystal & Souvenirs	Souvenir shop
Bohemia Crystal & Art Glass	
Gifts from Prague	<i>Staroměstské náměstí</i>
Bohemia Crystal	
Change	Restaurant Kamenný stůl
Jewellery Polo	White horse Prague
Český granát – Handmade	Chequepoint
Prague Souvenirs shop	Bohemia Crystal
Antica Bohemia Prague	
Granát	<i>Malé náměstí</i>
Slavonic Art	
Český granát	Terasa u Prince
Deco crystal	La Borsa
Exchange	Jewellery Garnet
Bohemia crystal	Taverna Toscana
Thai paradise	Prague Coyotes
Museum of torture	U Zlaté koruny
Manufaktura	Blue
Finest Belgian chocolates	

Karlova ulice

Absinth wine beer
 Souvenir Shop
 Prague jewellery
 Souvenir Praga
 Change
 Restaurant Staromáček
 Karlova crystal
 Vily jewellery
 Art glass
 Antica Bohemia Prague
 Souvenirs
 Souvenir shop – best in Prague
 Souvenirs
 Restaurant Café Puškin
 Amber Garnet
 Change
 Bohemia restaurant
 Change
 Crystal magic photo
 Jewellery
 Souvenir shop
 Genuine leather
 Art glass – Art shop – Folk art
 Change
 Souvenir shop
 Bodrum Döner
 Change
 The golden eagle – genuine bohemian
 garnet
 Keramika

Exclusive art & gifts
 Ceasar crystal – faktory shop
 Change
 Style avenue
 Czech restaurant Klementinum
 Special Tobacco and Alcohol Shop
 Old Prague market
 Marionettes handmade
 Traditional czech souvenir
 Jewellery Beny
 Souvenirs
 La Borsa
 Gold Mare Jewellery – exclusive garnet
 shop
 Souvenirs
 Jewellery Viky & co
 Souvenirs & Gifts
 Golden way exclusive garnet
 Ricami Veronica
 Království loutek
 Souvenirs
 Change
 Black light theatre and restaurant
 Souvenirs
 Divadlo La Fantastika
 Jewellery Granát
 Take away

Křížovnické náměstí

Museum of medieval torture instruments
 Change

Marionette

Change

36,5 oC Bohemia Granát

Souvenirs

Karlův Most

Prague Ladies - Donne di Praga

Mostecká ulice

Baguettes Caffè

Restaurant Pod věží

Change

Tourist information

Jewellery

Pizza express

Jewellery Bergold

Change

Bižuterie – crystal

Bio-Market Vacek

Suvenýry

Garnets

Crystal brand shop

Souvenir shop

Porcelán original

Bohemia Crystal

Thai Massage

Jewellery - Gold Silver Czech Garnets

Change

Museo Leonardo da Vinci

Jewellery n. 19

McDonald's

Malostranské náměstí

Shorty's The fast food cafe

Bohemia crystal shop

Pizza U costella

Bohemia crystal souvenir shop

Jewellery granát

S&A jewellery design

Casino

Pivnice u Glaubiců

Pallardi

Souvenir shop

Caffeteria

Nerudova ulice

Change & minimarket

Souvenirs

U Čerta

Souvenirs

Restaurant V podhradí

Gift shop

Bohemia Jewellery

Art & Gifts

Souvenir shop

Souvenir shop

Change

Supermarket

I Prague

Czech traditional handicrafts

Minimarket

Dárky

Thai massage for relax

Smart shopper Prague

Gift shop

Art gallery

Pizza Pasta Café

Souvenirs U dvou slunců

1000 + 1 Souvenirs from Prague

Zlatá hvězda

Úvoz

Absinth shop

Pohořelec

1001 Souvenirs

Fast food

Bohemia flacon

Beer shop & Absinth

Žabka potraviny

Café Matoušek

Loretánská ulice

Restaurant u Ševce Matouše

Snack Annonce

Change

Café U Lorety

Fast food

Restaurant U Václava II.

Ovoce zelenina Mr Welcher – fresh point

Pražský brad

Prague Castle Museum shop

Katedrála Sv. Víta

4. VÝSLEDEK PRÁCE

Výsledkem mé práce je pro mě především upozornění na velmi aktuální problém, se kterým se jako obyvatelé Prahy setkáváme každý den. Je to situace, která je ovlivněna stavem naší společnosti i politickou reprezentací. Žijeme ve městech a státech, které nemají jasnou vizi do budoucna, naše životy jsou ovlivňovány rozhodnutími, které nejsou podmíněny žádnou dlouhodobou koncepcí, ale jen zájmem rychlého efektu. Tím může být právě zaprodání prostoru, ve kterém žijeme, ve kterém se každý den pohybujeme, za účelem největšího zisku. Tento stav považuji za zásadní ve formování našich životů, názorů na svět a způsob života, ale také toho jak se na nás dívají ti, kdo k nám přijíždějí, a jak se k nám následně chovají.

Příklady toho jak si zanášíme prostory kolem nás, jak se přikláníme na špatnou stranu vah v tom, co by mělo být ve směřování města důležité, je mnoho. Reklamou, kterou zaplavujeme veškeré plochy, které k tomu lze jen trochu využít, počínaje, stavbou nákupních center konče. Já jsem si vybrala problém turistické exploatace v centru Prahy, který ilustruji, na místě, které je tímto fenoménem nejvíce postiženo, na Královské cestě.

Svoji práci designéra v tomto případě vidím především ve zmapování tohoto jevu, který přerůstá do takových rozměrů, že se stává neviditelným. Snažíme se ho vytěsnit ze svého vědomí. To jsem sledovala i na sobě, při své práci. Když se tímto problémem začínala zabývat a začala jsem ho mapovat, tak jsem si teprve naplno uvědomila jeho rozsah. Ve chvíli, kdy se pohybujeme po městě a Královskou cestu křížujeme nebo jdeme nějakou její částí, sledujeme sice okolní fasády a obchody, ale především se snažíme, co nejrychleji prokličkovat mezi davy lidí a dostat se někam dál, kde se budeme cítit lépe. Možná v tu chvíli do detailů nevnímáme, co se okolo nás odehrává, je toho tolik, že naše smysly začnou skutečnost filtrovat, protože nejsme schopni to všechno pojmout. Jen cítíme, že nám to není příjemné. Je to ten nejpřirozenější pud, který souvisí s teritoriálním chováním. Najednou se v prostoru, který by nám měl být známý, ztrácíme, nejsme schopni se v něm zorientovat, číst ho a cítíme se ohroženi.

4.1. Kniha

Rozhodla jsem se tedy zmapovat nynější tvář Královské cesty, aby vznikl záznam o dnešním stavu, který nám pomůže naplno si uvědomit, co se okolo nás odehrává. Dojem, který po prolistování knihou zůstane, by měl být natolik alarmující, že by měl nastartovat proces uvědomění si absurdnosti této situace. V dnešní době se již začíná formovat mnoho občanských sdružení a iniciativ bojujících za různé cíle, které mají možnost tlačit na naše politické zástupce. Tato kniha může posloužit i těmto účelům. Měla by být impulsem k dalšímu vývoji.

Kniha je složena ze dvou částí. Z příběhu, který je tvořen dlouhým naskládaným pásem papíru, který zároveň tvoří obal knihy, a z obrazu, ta je tvořena tlustým sešitem. Tyto dvě části dohromady dávají úplný popis současného stavu Královské cesty.

Část příběhu se odehrává na téměř metru dlouhém oboustraném pásu. Jednoduchá obálka nám dává možnost asociovat si s pojmem Královské cesty vlastní obrazy a myšlenky. Po otevření knihy se nám pomalu s každým rozevřením začíná rozbalovat příběh Královské cesty a zároveň se nám odhaluje mapa, která nám ukáže její přesnou trasu. Text v knize je tvořen výňatky z této bakalářské práce.

Část obrazová se nám představuje jednoduchou otázkou: "Je stav Královské cesty dnes tím, čím se chceme jako společnost prezentovat?" Dále na 200 stránkách následuje zachycení tváře Královské cesty, jak jsem si ji v listopadu a prosinci 2013 procházela. Způsob jejího zmapování má charakter průvodce či lexikonu, který nás lineárně provází po stopě dnešního obrazu Královské cesty. Fotografie jsou doplněny o kód PHA, SOU nebo FIR, který poukazuje na vlastníka nemovitosti, ve který se daný obchod nachází. PHA - ve vlastnictví Prahy, ČR nebo veřejných institucí, SOU - ve vlastnictví soukromníka nebo soukromníků, FIR - vlastníkem je právnická osoba. Tyto údaje jsem čerpala z katastrálních map.¹⁸

¹⁸ <http://nahliznidokn.cuzk.cz>

4.2. Ilustrace možného řešení

V druhé části práce předkládám ilustrativní obrázky toho, jak by se pomocí magistrátu tato situace mohla začít měnit.

Hlavní město Praha stále vlastní po celé trase Královské cesty budovy, které se zaprodávají stejným účelům jako domy vlastněné soukromníky. Tato místa by mohla posloužit jako lokální akupunktura, která může pomoci navracet do těchto míst život. Kdo jiný než magistrát může tuto změnu nejjednodušeji podpořit? Pokud si stanoví podmínky při pronajímání svého majetku, podpoří lokální podnikatele, české značky, mladé designéry, tak může začít budovat něco, co pro naši společnost může mít mnohem dlouhodobější efekt než jen zábavní konzumní park. Budovala by se image a značka České republiky. Nepřineslo by to tak rychlé a bezstarostné výdělky, jako je tomu dnes, ale v budoucnu se to vyplatí.

Co by tedy mělo být těmi ozdravnými body?

Provozy jsem rozdělila do 3 kategorií.

První kategorie jsou obchody toho nejobyčejnějšího charakteru, které primárně slouží obyvatelům, ale částečně mohou být využívány i turisty. Je to pekárna, s čerstvě upečeným chlebem, ovoce a zelenina, která upřednostňuje lokální zdroje, řezník, kterému důvěřujete, železářství, kam zaběhnete pro hřebíky, papírnictví, kde si děti kupují sešity do školy, ... Jsou to specializované obchody lokálního charakteru, je to to, co z centra města mizí a přesouvá se do nákupních center nebo do hal na periferii.

Druhá kategorie jsou možnosti stravování, které jsou pro místní dobře známé a turistům nabízejí autentický pohled do české kultury. Je to cukrárna na rohu, kam zve babička vnouče na zmrzlinu, hospoda, kam chodí děda na pivo, restaurace, kam chodí rodina slavit významná výročí, ... Je to všechno to, co známe, jen v současném kabátě.

Třetí kategorie jsou provozovny, které propagují a budují české značky. Slouží tak jako autentické suvenýry z dovolené, ale i jako zajímavé obchody pro místní. Jsou jimi galerie autorského šperku, obchody mladých módních návrhářů, ale i zaběhnutých designérů a značek, vydavatelství nebo třeba specializované obchody s tradičními českými potravinami. Tato místa, tak mohou poskytovat turistům zážitek z produktů, které jsou

opravdu české a něčím výjimečné, zároveň se podílejí na budování povědomí o tom, kdo jsme.

ZÁVĚR

Pomocí těchto kategorií by začala vznikat místa, která by dávala možnost navrácení běžného městského prostředí, příjemného pro život, které by bylo přínosné jak pro obyvatele Prahy, tak i pro turisty. Zároveň by tato místa podporovaná magistrátem dala šanci ke vzniku dalších obdobných míst v soukromých domech tím, že by se začala měnit klientela. Pomocí personifikace prostředí by docházelo k obnově terioria.

Ke každé kategorii jsem vytvořila ilustrativní obrázek toho, jak by to mohlo fungovat. Nejde mi ani tak o estetiku věci, to v tuto chvíli není důležité, důležitější je pro mne podnět ke změně. A v tom také vidím svoji úlohu. Návrh jednotlivých prostorů je dalších krokem, který by následoval u konkrétního případu. Tyto obrázky spíše nastiňují atmosféru.

Design má mnoho měřítek, od designu produktu k designu prostředí. V této práci pro mne designem není tvarování produktu, je jím iniciační impuls k uvědomění a následnému konání.

Bibliografie:

ALTMAN, Irwin, The environment and social behaviour, Brooks-Cole Publisher, Monterrey, 1975

ARDREY, Robert, The territorial imperative, Kodansha America, 1997

DVOŘÁK, František, Po Královské cestě, Nakladatelství lidové noviny, 2004

Encyklopedie Diderot, OP, Praha, 1998

Encyklopedie Universeum, ODEON, Praha, 2001

HARTLOVI, Pavel a Helena, Velký psychologický slovník, Portál, Praha, 2010

MELKOVÁ, Pavla, Prožívat architekturu, Arbor Vitae, Praha, 2013

PEŠEK, Jiří, Královská cesta, Panorama, Praha, 1988

SCHMEIDER, Karel, Sociologie v architektonické a urbanistické tvorbě, Nakl. Brno, Brno, 1997

Velký sociologický slovník, Univerzita Karlova, Vydavatelství Karolinum, Praha, 1996

Internetové zdroje:

<http://streetscapeterritories.wordpress.com/2013/04/03/about-street-scape-territories/>

http://cs.wikipedia.org/wiki/Cestovn%C3%AD_ruch

http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cestovni_ruch

<http://www.czechtourism.cz/institut-turismu/aktualni-informace/prijmy-z-cestovniho-ruchu-vzrostly-o-21-miliardy.html>

<http://nahlizenidokn.cuzk.cz>

<https://maps.google.com>

OBRAZOVÁ ČÁST

Kniha - příběh

Královská cesta

Královská cesta¹

Theresa Kjellberg

¹ V minulosti se jednalo o cestu, kterou obcházeli bohemští panovníci při úvodu korunovačního. Byla to cesta, kterou se vydávali do Prahy a z Prahy se vydávali do Vídně. Dnes se jedná o cestu, kterou se vydávají bohemští panovníci při korunovačním. Dnes se jedná o cestu, kterou se vydávají bohemští panovníci při korunovačním.

Teritorium

Vědomé či nevědomé se ve svém životě všichni pohybujeme v rámci mnoha různých teritorií. Ty se v průběhu života, roku, dne a minut mění, mohou se rozvíjet, rozšiřovat, zmenšovat i zanikat. Mohou být ovlivňovány naší vůlí nebo můžeme být naopak my ovlivňováni jimi. Člověk má schopnost vnímat rozličné podněty svého okolí, reagovat na ně, bořit se proti nim nebo se jim podřizovat. Někdy se snažíme o změnu, někdy, když je podnět příliš, otupíme.

Ve své práci se proto zaměřuji na zviditelnění deníkové přeměny historicky nedělitelné části Prahy na pouhou turistickou atrakci a její naprostou exploataci a degradaci. Tento akt je tak vulgární a viditelný, že se paradoxně stává neviditelným. Je to něco, co na nás smysly působí takovou intenzí, že nejme schopni to přijímat a stáváme se proti němu imunní a otuplí.

² Teritorium je životním okrajem určité formy. Teritoriální chování je vlastnost, kterou nacházíme především u zvířat, například u vlků. Toto chování se projevuje vyplnění specifických signálů, které mají za účel vymezovat prostor. Jméno se vymezení hranice, přechodu pomocí akustických (zpěv), pohybových (směr, trasa, výška pruhových křídel) či optických (např. sdílení vůně v kůži) signálů a pachových (např. sdílení vůně v kůži) signálů. [Encyklopedie Diderot]

Cestování

Motivace opouštět to, co je nám dobře známé, za účelem objevování něčeho nového, mohou být různé. Od sebepoznání, úniku od každodennosti, k získání odstupu od bubliny vlastního života. Vždy se to však nějakým způsobem týká našeho teritoria. Může jít o jeho rozšiřování, zkoušení jeho hranic nebo hledání nových. Jedná se o vykoření z něčeho jistého do něčeho nejistého. Zkoušení vlastních limitů. Myslím tím teritorium ve formě fyzických i duševních hranic.

Při cestách do neznámých končin jsme konfrontováni s odlišným jazykem, jídlem, podněty a zvyky. Dostáváme se do nám cizího prostředí, které na každého z nás působí jinou měrou. Může se jednat o tzv. kulturní šok, kdy prostředí okolo nás na nás působí tak intenzívně, že je natolik odlišné od toho, co je nám známé, že ho neumíme číst, nejme schopni se v něm zorientovat a polybovat, cítíme se nejistě. Je na nás a naší flexibilitě, jak se s tím dokážeme vypořádat. Buď se snažíme nové prostředí pochopit a respektovat a pokusíme se do něj jistotou měrou včlenit, nebo se rozhodneme uzavřít v nám známých vzorcích chování. Na tom pak závisí to, jak se chováme vůči cizím teritoriím, jestli cizí teritorium svým chováním narušujeme, snažíme se ho potlačovat a jeme vůči němu agresivní. V druhém případě se snažíme

cizí prostředí pozorovat a ho pochopíme se naše um obohatí a vytváří se nové teritorium.

Zatím jsem se v této úvaze zila příliš nepoužívat slovo. Tento pojem má většinou v konotaci. Turista je klient, že cestovního ruchu. Je to zumentem služeb, které má místo nabídi.

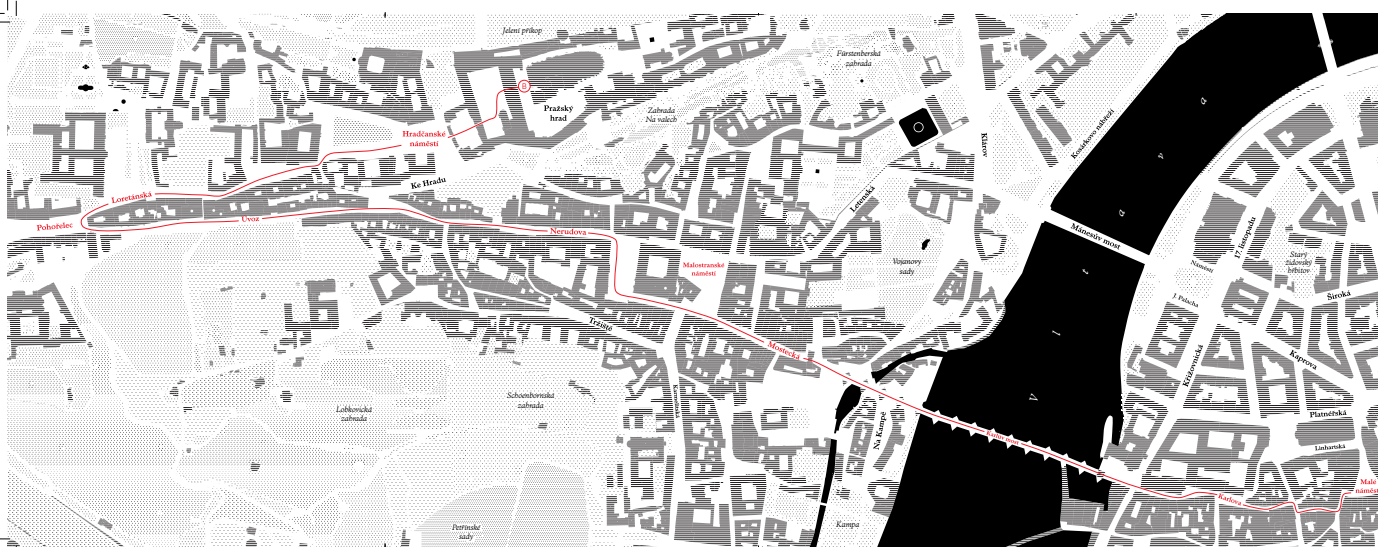
Leze tedy říci, že navazujeme nějaký vztah? Z přechodu o teritoriu vyplývá, že frontace s neznámým teritiem měla vyvolat interakci, která nás vnitřně a oboustranně nejen materiálně. Masový je založený především na cíci jednoduchých vjemů, které naservírovány velmi nenapříbohem. Produktom turistismu není interakce turistů, zumenta, s pravou podstatou, jinými slovy nezvyklým aktivní snahu. Často je to "odiktávácí", kdy nám spíše vytvořila fiktivní seznam bychom za svůj život měli zažít a vidět.

³ Cesta, která nás vede napříč Prahou, je nejvíce jeden rok máno avšak dříve, než se této destinaci, a nakonec své první vztahy a do se nabídnou. [http://www.org/wiki/CestovniCesta_ruch]

2014

TK

I

a tím, že
teritori-
ové větší
vaze sna-
turista. 2
negativní
stem slu-
edy kon-
mu dané

je s mís-
chozích
e by kon-
ritoriem
rá rozši-
acuje nás
turismus
onzuma-
teré jsou
áročným
nerčního
isty, kon-
tou mís-

urismus
olečnost
toho, co
navštívit,

ě 24 hodin
j obvyklý
ce příjem
novem, kom
wikipedia.

Je tedy potřeba tento seznam splnit, odškrtnat si položky ze seznamu, vyfotit se a ve spěchu pokračovat dál. Za druhé je zde bariéra, která svou silnou vizuální stránkou na sebe strhává pozornost a dochá-

Z historických center měst se tak stávají nově disneylandy, které nám poskytují rychlou a nenáročnou zábavu. Naše smysly se otupují, abychom byli lepšími konzumenty, které jednodušeji podlehnou nabíd-
kám obchodníků.

Zamysleme – li se nad tím zda je pro tyto konzumenty důležitý kontext nabízených služeb, nabízí se varianta zábavního parku, kde by všechny tyto potřeby byly ukojeny mnohem jednodušeji a bez větší

Myslím, že o masové západní společnosti obecně můžeme říci, že se čím dál tím víc odklání od hodnot autenticity a uvědomělosti, k rychlému konzumnímu stylu života, který je podmíněný také zjednodušováním, ignorací faktů a hnán touhou po stále nových a lepších věcech.

Historie

Z historie víme, že Královská cesta byla místem setkávání různých sociálních vrstev společnosti.

Docházelo zde k poznávání mezi panovníkem a lidem. Na jedné straně se zde ukazovala moc a bohatství budoucího krále a nejvyšších vrstev, na straně druhé se zde prezentovaly schopnosti obvyčejných li-

di. Královská cesta byla prostorem kulturním, odehrávaly se zde ty nejvýznamnější státní akce, jakým byla například korunovace, zároveň byla dějištěm i toho běžného nejobyčejnějšího denního života. Byla místem kontrastů, kde se setkával třpyt bohatých s prostým ži-

Odehrávaly se zde především scény městského života, ten byl čas od času narušen významnou návštěvou, událostí nebo královským korunovačním průvodem. Setkávaly se zde teritoria, která se navzájem obohacovala, nemohla bez sebe fungovat, a dohromady tvořila jedno velké teritorium, stát.

Z pohledu jedince byla prostorem pro bydlení, obživu i zábalu. Z pohledu příjezdějící návštěvy nebo panovníka byla výkladní skříní města, kde se prezentovalo to nejlepší, co obchodníci, řemeslníci, duchovní a kulturní instituce, mohli nabídnout. Trasa Královské cesty, do dnešních dnů téměř nezměněná, stala nejoblíbenější turistickou trasou Prahy. Velká změna však na-

sv. Víta nahradil chrám konuzumu,
Palladium.

Co nám symbolizuje Královská
cesta dnes? Co o našem městě,
o nás jako obyvatelech, vypovídá?

Současnost

Praha je díky svým historickým a kulturním památkám nejnavštěvovanější město v republice, a to jak domácími, tak zahraničními hosty. Tento trend se hlavní město snaží neustále prohlubovat a proto vynakládá velké úsilí k sebepropagaci ve světě. Snaží se k také posilovat svoji značku mezi ostatními metropolemi Evropy. Praha ročně přivítá okolo 5 000 000 turistů.

Podíváme-li se na stav
Kralovské cesty dnes, je nám jasné,
že zde bylo teritorium záměrně
předefinováno. Nám jako oby-
vatelům Prahy nebo České republi-
ky je naprosto cizí. Kromě budov,
kolem kterých procházíme, nám tu
není nic povědomé. Tyto historické
budovy jsou tak exploatavány,
že působí jako kdyby byly zni-
šeny. Po celé trase se setkáváme
s službami, které jsou cizí
rychlé konzumaci a jednoduché
mu výdeji. Ze všech stran na
útoči reklamní panely, výhodné
nabídky, slibující až 70% zlevně-
ní, prodávající pokročilou žele-
znici a další poučaje pozornost
do posledního centimetru.

[illegible]

Ytujeme a božíme dít, není čas.
To tam máme moudrosti se posilnit
na cestu nebo necht' uvést
uvede někdo odpovídání na pravě
dělidel si rybičku necht' okousat
od zmýšlení k kultuře vyžít ji
necht' mágně. Na Karlově mostě
tuchněme zvěřit výtvor karikaturu
a doktorně se odlišit, krk.
Na druhém břehu se zase znova
pošitíme do kolozate nabitých
produktů a služeb, v jednom ro-
vici může docházet nabízené
zuby a smát. V zlatnické najde
rovnoři i směnárni, jak divně.

~~~~~

Po zdolání celé Královské
cesty, 3,7 km, nebo její kratší va-
rianty, která si zkracuje cestu
návštěviti 19 obchodů se
suvenery, z nichž se 48 obcho-
dů skládá, 29 zlatnicků a prvami
českými gramy, z 23 směnárni.
Existují tedy ještě nějaké zlat-
nické? V minulosti byly symbolem
několi malo královni přelom
procházeli turistu, rožně do-
mily, turistu, řadu bystern
zájemce, už se to nes
zmenšilo, to se nes
tisknutí panovník
poddany, panovník

dnes jsme občanské společnosti sami sobě panovníky i poddanými, i přesto jsme ztratili úctu ke kvalitám vlastní práce a tím došlo ke ztrátě sebeucty. Jediné, co možné zůstalo relativně neobměněné jsou keikilři a šaši.

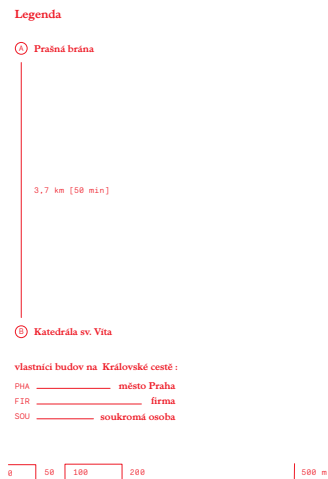
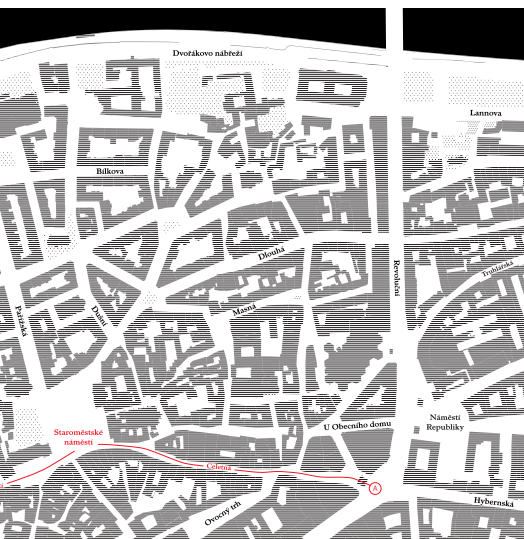
Závěr

Výsledkem mé práce je pro mě především upozornění na velkou aktuálnost problému, za kterým se každý obyčejný člověk setká s každým denem. Je to situace, která je ověřitelná stavem naší společnosti i politickou reprezentací. Zjemejme v městech a statě, které máme jasnou vizi do budoucna, naše životy jsou ovlivňovány rozhodnutími, které nejsou podmíněny žádnou dlouhodobou koncepcí, ale jen záměrem rychlého efektu. Tím může být právě zaplácání prostoru, ve kterém žijeme, ve kterém se každý den pohybuje, za účelem nejvíššího zisku. Těmto stavu považují za zásadní ve formování našich životů, ale také jako za zprávu, která říká, že každý z nás má na svých dajích, že každý z nás přizraje, a jak se k nám následně chová.

Svůj úkol v tomto případě vidím především ve zmapování tohoto jevu, který přerůstá do takových rozměrů, že se stává neviditelným. Snažíme se ho vytěsnit ze svého vědomí. To jsem sledovala i na sobě, při své práci. Když se

timto problémem začínala zabývat se a začala jsem ho mapovat, tak jsem si teprv naplno uvědomila jeho rozsah. Ve chvíli, kdy se pohybujeme po městě a Královskou cestu křížíme nebo jsme někde někdo její častí, sledujeme sice okolní fasády a obzory, ale především se snažíme, co nejchytřejší proklíkávat mezi davy lidí a dostat se někým dál, kde se budeme cítit lépe. Města v tu chvíli do detailu nevnímáme, co se okolo nás děje, hrává je tolok toho, že naše smysly začínou skutečně filtrovat. Jemci z nás se náhle stávají příjímáči, je to ten nejprůběžnější pud, který souvisí s teritoriálním chováním. Najednou se v prostoru, který by nám měl být známý, ztrácíme, nejméně schopní se v něm zorientovat, číst ho, cítit se ohrožení.

Rozhodla jsem se tedy zapo-
vát nejnyší třetí Kralovské cesty,
aby vznikl záazn na dnešním sta-
vu, který nám pomůže naplno si
uvědomit, co se okolo nás odehá-
vá. Dojem, který po prolistování
knihou zůstane, by měl být nato-
lik alarmující, aby nastartoval po-
sese uvědomění si absurdnosti této
situace. V dnešní době se již začí-
ná formovat mnoho občanských
sdružení a iniciativ bojujících
za různé cíle, které mají možnost
tláčit na naše politické zástupce.
Tato kniha může posloužit i těm-
to účelům. Měla by být impulsem
k dalšímu vývoji.

OBRAZOVÁ ČÁST

Kniha - obraz

---

všechny fotografie publikované v knize jsou mé vlastní

VYBRANÉ NÁHLEDY KNIHY

Je stav
 Královské
 cesty dnes
 tím, čím se
 chceme jako
 společnost
 prezentovat?

Obsah	Souvenirs of Prague	36	Karlův úlicí	Redem Dittus	102
Colonná ulice	Style avenue	38	Kačera 25	The golden eagle – gerard	104
Bratři Souvenir	Carica leather – leather shop	39	Souvenir	Exclusive art & gifts	106
Perfumerie	Prague Souvenir shop	40	Souvenir Shop	Karolika	107
Universal Benecel	Photo Souvenir	42	Restaurant Stomach	Casor crystal – factory shop	108
Zlatoctví – Jewellery + Templo	Thai massage	44	Vily Jewellery	Change	109
Souvenir shop	Souvenir shop	50	Art glass	78	110
The Art of the Slavonic Matryoshka	Change	51	Souvenir	Czech restaurant Klementinum	110
Bohemia Crystal & Souvenir	Souvenir shop	52	Souvenir shop – best in Prague	Special Bohemia and Souvenir Shop	112
Gifts from Prague	Restaurant Kamenny stůl	54	Antica Bohemia Prague	Old Prague market	113
Jewellery Photo & Change	White horse Prague	54	Anchor Garnet	Traditional Czech souvenir handicrafts	114
Cosky granat	Chapquaint	56	Change	Jewellery Shop	116
Cosky granat – Handmade	Vina Yerde	58	Bohemia restaurant	Souvenir	117
Granat	Bohemia Crystal	60	Genuine leather	La Roma	118
Souvenir Art	Mali ruzniti	62	Change	Souvenir	120
Souvenir	Terna v Prince	64	Crystal magic photo	Golden way exclusive gerard	124
Restaurant U Rakabiti	La Roma	64	Souvenir shop	Jewellery Vily & co	125
Decor crystal	Jewellery Garnet	65	Art glass – Art shop – Folk art	Souvenir & Gifts	126
Bohemia crystal	Prague Crystal	66	Change	Roman Voznica	128
Finest Belgian chocolate	Change	66	Souvenir shop		

VYBRANÉ NÁHLEDY KNIHY

25 Celní ulice 500

26 Celní ulice 700

28

Celní ulice 700

32

Celní ulice 700

46 Staroměstské náměstí 700

47

48

49 Staroměstské náměstí 700

69 Karlova ulice 50U

70 Karlova ulice 50U

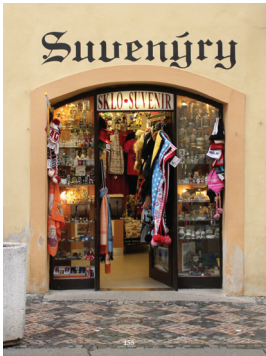

VYBRANÉ NÁHLEDY KNIHY

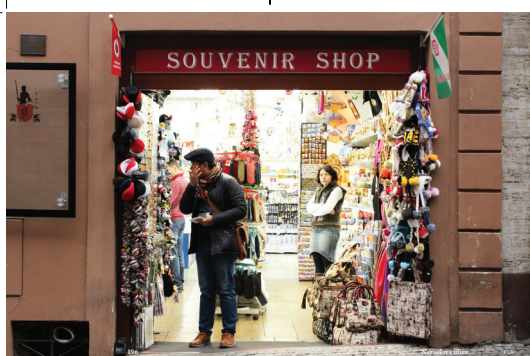
137 Křivčnická náměstí 138

VYBRANÉ NÁHLEDY KNIHY

204 Nerudova ulice

205

206

214

215

216 Nerudova ulice

218

219

220

224

225

226

OBRAZOVÁ ČÁST

Vizualizace

1. kategorie

Prodejna ovoce a zeleniny, která je rozšířena o část, kde se můžeme osvěžit zeleninovou šťávou nebo čerstvě vymačkaným džusem. Může tak posloužit jak místním pro denní zásobení ovocem a zeleninou, ale i turistům pro zdravé osvěžení na procházce Prahou.

2. kategorie

Klasická cukrárna, tak jak ji známe, ale se současnou tváří. Naláká místní obyvatele na dobrý dortík, a spočinou tu i turisté, kteří chtějí ochutnat autentické české cukrovinky i prostředí. Bude zde docházet k interakci mezi oběma skupinami.

3. kategorie

Koncept specializované prodejny sýrů, která nabízí širokou nabídku především tuzemských sýrů. Poslouží jednak místním obyvatelům, kteří touží po kvalitě a velké možnosti výběru, ale také turistům, kteří chtějí ochutnat české sýry. Prodejna nabízí i ochutnávku při posezení s pivem či vínem. Tento koncept pomáhá budovat značku českých sýrů, které se pak můžou stát právě autentickým suvenýrem z cest.

OBRAZOVÁ ČÁST

Kniha - objekt

---

fotografie knihy jsou pořízené v ateliéru Romana Dobeše

Královská cesta

Theresa Kjellberg

součást bakalářské práce na téma Teritorium

FUA TUL / Design prostředí

vedoucí práce: prof. Dr. Ing. arch. Bořek Šípek

rozměr: 135 x 180 mm

počet stran: 238

papír: neograph akvarel 180 g, fabriano accademia 120 g

vytištěno v Liberci v lednu 2014 ve 2 kopiích

